

■ ■ ■ Oljeinvesteringene er en upresis indikator på norsk økonomi. De favner bare en del av ringvirkningene fra petroleumssektoren.

Ingen dramatik – ennå

ØKONOMI
HILDE C.
BJØRNLAND

Etter flere år med eventyrlig vekst er det mange som har spådd slutten på olje-eventyret for Norge. Kostnadene skal ned og petroleumsinvesteringene strupes, noe anslag fra Statistisk sentralbyrå pekte på allerede før sommeren. Nå må vi belage oss på lav økonomisk vekst og stigende ledighet også i fastlandsøkonomien.

Litt overrasket ble derfor enkelte økonomer da nye tall denne uken viste at det faktisk går ganske bra i norsk økonomi. Den økonomiske veksten er betryggende, ledigheten er lav eller fallende, og konsumprisveksten er i godt driv opp. Men hvordan kan det gå så bra i norsk økonomi, når petroleumsnæringen kutter kostnader og skviser investeringer?

En reduksjon i oljeinvesteringene vil selvfølgelig påvirke norsk økonomi. Men virkningen kommer med store etterslep og er en del av et komplekst bilde. Ringvirkningene fra petroleumssektoren til resten av norsk økonomi avhenger nemlig av mye mer enn investeringer. Det handler om teknologi-overførsel, men også kostnader.

77 Det er selvfølgelig bra at kjøpekraften er høy. Men den er ikke bærekraftig på sikt

Petroleumsinvesteringene er derfor en sløv indikator.

Så hva er disse ringvirkningene? I flere forskningsprosjekter har undertegnede sammen med kollega Leif Anders Thorsrud kvantifisert impulsene fra petroleumssektoren til fastlandet. Motivasjonen vår har vært å spesifisere modeller der vi kan ta

■ **KUTT.** Når regjeringen nå setter seg ned med budsjettet, bør de gjøre som i olje- og gassektoren og kutte kostnader, mener artikkelforfatteren. Her Statoils industrianlegg Tjeldbergodden på Nordmøre.
Foto: Harald Pettersen, Statoil

høyde for både direkte og indirekte kanaler. En slik analyse ble omtalt her i DN ifjor høst. Hovedbudskapet vårt var at ringvirkningene fra petroleumssektoren har vært langt mer omfattende enn man tidligere hadde trodd. De har bidratt til at både verdiskaping og sysselsetting i andre næringer er blitt påvirket positivt av det som skjer i petroleumsnæringen.

I en ny analyse går vi nå mer i dybden på disse ringvirkningene og sammenligner Norge med en annen råvareprodusent, Australia. Hovedfokuset er fortsatt hvordan råvaresektoren påvirker resten av økonomien, når vi også tar høyde for svingninger i råvareprisene. Som i Norge utgjør råvarer mer enn 50 prosent av eksporten til Australia. Det som eksporteres er imidlertid forskjellig. For selv om Australia har noe olje og gass, er det primært gruvedrift, særlig jernmalm og kull som er deres primærressurs.

I den nye studien finner vi mange likheter, men også forskjeller mellom Norge og Australia. Den viktigste likheten er at det er store og positive ringvirkninger fra råvaresektoren til

resten av økonomien i begge landene. Dette skyldes i stor grad at den råvareproduserende næringen etterspør varer og tjenester fra de andre næringene. Begge land opplever også en produktivitetsøkning i resten av økonomien som følge av aktiviteten i råvaresektoren. Men her er det også en viktig forskjell. For teknologioverførselen er langt større i Norge enn i Australia og påvirker langt flere næringer. Dette henger sammen med at norsk oljeutvinning er teknologi-intensiv, noe hele norsk næringsliv har utnyttet til sin fordel. Og fordi norsk industri er leverandør av utstyr til oljeindustrien i Norge og i utlandet, er disse virksomhetene også påvirket positivt av råvareboomen. Det er bare å ta en titt på mangfoldet i bedriftene til de over 50.000 deltagerne som er på oljemessen i Stavanger i disse dagene, så skjønner man det. Her er det både teknologitunge og tjenesteytende næringer tett i tett.

En lignende teknologioverførsel finner vi altså ikke igjen i tallene fra Australia. Tvert imot. Gruvedrift er relativt enkelt og det tar kort tid å utvinne

ressursene. Det handler i liten grad om hvor langt ned i jorden råvarene er, men mer om avstanden fra markedet og transportkostnader. Teknologioverførselen er derfor liten.

Og da kommer vi tilbake til hva som skjer i Norge i dag. De siste årene har norsk økonomi opplevd fallende produktivitetsvekst. En mulig årsak, som vi skrev om i denne spalten allerede ifjor, var at produktivitetsgevinstene fra petroleumsnæringen har avtatt. Samtidig har mye av stimulansen til fastlandet kommet gjennom økte oljepriser. Problemet er imidlertid at den høye oljeprisen ikke øker vår produktivitet, men sender i stedet lønninger og kostnader i været, noe som har svekket konkurranseevnen i norsk økonomi.

Men økte lønninger betyr også økt kjøpekraft, og det er dette som stimulerer norsk økonomi nå. Økt kjøpekraft i husholdningene. Økt kjøpekraft i det offentlige. Drevet av oljeboomen. For mens Australia har måttet stramme inn i sine budsjetter, har handlingsregelen ført til at Norge har kunnet øke oljepengebruken i takt med de økte oljeprisene. Så har Norge også en omtrent dobbelt så stor offentlig sektor som Australia i dag.

Det er selvfølgelig bra at kjøpekraften er høy. Men den er ikke bærekraftig på sikt. Så, når regjeringen nå setter seg ned med budsjettet, bør den gjøre

FLERE INNLEGG
Side 36–37

Innlegg

Teamarbeid gir suksess

Hans Bonesrønning

Konkurransens grenser

Jan-Erik Støstad

Nei til privat monopol

Kristine von Hanno

Feil om fornybar energi

Harald N. Røstvik

som i olje- og gassektoren. Fokuser på kostnader slik at man får mer igjen for pengebruken. Da kan vi fortsatt nyte godt av de positive ringvirkningene fra petroleumsnæringen til fastlandet noen år til.

■ *Hilde C. Bjørnland, professor ved Institutt for samfunnsøkonomi, Handelshøyskolen BI*

GJESTEKOMMENTAR – ØKONOMI

STEINAR HOLDEN

ROGER BJØRNSTAD

HILDE C. BJØRNLAND

ØYSTEIN DØRUM

STEINAR JUEL

PER RICHARD JOHANSEN

Epost: debatt@dn.no Telefaks: 22 00 11 10
Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom
Underinnlegg/replikk: Maks 1500 tegn (ca. 250 ord)
Legg ved portrettfoto

■ Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten.
■ Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt

stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere.
■ Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter.

Debattinnlegg honoreres ikke.
Debattansvarlig:
Anna Werenskjold
tlf. 22 00 10 59
debatt@dn.no

Se også side 14–15 →